

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1373/2021
07.07.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бисерке Живановић, председника већа, Споменке Зарић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ... и ДД из села ... код ..., чији је пуномоћник Миодраг Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције Београд, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради утврђења дискриминације и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3810/20 од 25.12.2020. године, у седници већа одржаној 07.07.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3810/20 од 25.12.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 43/19 од 29.09.2020. године, ставом првим изреке, одбијени су тужбени захтеви тужилаца којим су тражили да се утврди да су тужиоци радно дискриминисани од стране тужене, јер тужена није донела и одбија да донесе решења о престанку радног односа тужиоцима као осталим запосленима тужене којима је донела решења о престанку радног односа закључно са 31.12.2013. године, а које су послове и задатке из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ након 1999. године, на основу којих решења је Републички фонд за ПИО донео решење о признавању права на посебну пензију, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијени су тужбени захтеви тужилаца којим су тражили да суд забрани туженој дискриминаторно понашање којим одбија да тужиоцима донесе решења о престанку радног односа на основу којих би Републички фонд за ПИО донео решења тужиоцима са правом на посебну пензију, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да суд забрани туженој понашање којим одбија достављање решења о заснивању радног односа, решења о престанку радног односа и извештаје за тужиоце Републичком фонду за ПИО да су тужиоци послове из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ од заснивања радног односа од 2009. године како би Републички фонд за ПИО на основу достављених решења и извештаја донео решења тужиоцима о признавању права на посебну пензију, као

неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужилаца у делу којим су тражили да суд наложи туженој да достави решења о заснивању радног односа, решења о престанку радног односа и извештаје за тужиоце Републичком фонду за ПИО да су тужиоци засновали радни однос код тужене 2009. године и да су обављали рад за тужену на територији АП КиМ од заснивања радног односа, како би Републички фонд за ПИО донео решења тужиоцима за признавање права на посебну пензију, као неоснован. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се обавезе тужена да тужиоцима на име накнаде штете због претрпљених душевних болова услед дискриминације исплати износ од по 100.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 29.09.2020. године, па до исплате, као неоснован. Ставом шестим изреке, обавезани су тужиоци да туженој на име трошкова поступка исплате износ од 49.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3810/20 од 25.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, другом, трећем, петом и шестом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу четвртном изреке, којим су тужиоци тражили да суд наложи туженој да достави решења о заснивању радног односа, решења о престанку радног односа и извештаје за тужиоце Републичком фонду за ПИО да су тужиоци засновали радни однос код тужене 2009. године и да су обављали рад за тужену на територији АП КиМ од заснивања радног односа, као би Републички фонд за ПИО донео решења тужиоцима са признавањем права на посебну пензију и у односу на овај тужбени захтев, тужба је одбачена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизију су благовремено изјавили тужиоци због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а ревизијом се указује на битну повреду одредаба парничног поступка, која у овом поступку није утврђена.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су засновали радни однос код тужене 2009. године, а од јуна 2013. године не примају плату. Правноснажном пресудом од 23.01.2018. године, обавезана је тужена да на име неосноване обуставе исплате зараде и других давања, неисплаћеног косовског додатка и бонуса, исплати тужиоцима износе досуђене овом пресудом. Републички фонд за ПИО је решењима из 2018. године и 2019. године прекинуо поступак по захтевима тужилаца за доношење решења о признању права на посебну пензију док се не реши претходно питање, па између осталог и док се не достави копија решења о престанку радног односа бивших запослених у МУП-у чије је место рада било на територији АП КиМ. Тужиоци у овом поступку траже да се утврди да је приликом одлучивања о њиховом радноправном статусу орган тужене поступао дискриминаторски према њима, јер им за разлику од других запослених који су били у истоветној ситуацији као и тужиоци, није донео

решења о престанку радног односа, на основу којих би им Републички фонд за ПИО признао права на посебну пензију према Уредби о условима за остваривање права на посебну пензију запослених у МУП-у који су рад обављали на територији АП Косово и Метохија и чије је пребивалиште на тој територији, због чега тужиоци трпе штету.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиоци нису учинили вероватним да је тужена учинила акт дискриминације, односно да је понашање органа тужене у поступку вршења својих овлашћења у моменту одлучивања о правима тужилаца било дискриминаторно, тако што је тужиоце ставила у неједнак положај у односу на друге запослене. Према схватању судова у конкретном случају тужиоци нису доказали да су било којим актом или поступањем органа тужене дискриминисани, ни на непосредан ни на посредан начин, нити да су тужиоцима због неког личног својства неоправдано ускраћена права, па су одбили тужбене захтеве тужилаца као неосноване.

По налажењу Врховног касационог суда правилно су нижестепени судови одбили тужбени захтев за утврђење да је тужена дискриминаторски поступала према тужиоцима, а следствено томе и за накнаду нематеријалне штете.

Забрана дискриминације у области рада прописана је Уставом, а ближе је регулисана Законом о забрани дискриминације и Законом о раду. Према чл. 16. став 1. Закона о забрани дискриминације, забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад и једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености. Заштиту од дискриминације из става 1. овог члана ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студент и ученик на пракси, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду.

Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, број 22/09), у члану 2. став 1. тачка 1. прописује да изрази „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“ означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и чланова њихових породица, или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на неком личном својству.

Законом о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење као и запослених с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима, или неко друго лично својство (члан 18); док непосредна дискриминација у смислу овог закона јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона, којим се лице које тражи запослење као и запослени ставља у неповољнији положај у односу на друго лице у истој или сличној ситуацији (члан 19).

Полазећи од законских норми, основна карактеристика дискриминације јесте прављење разлике између лица које тврди да је дискриминисано и других лица у истој или сличној ситуацији, које при том мора бити неоправдано и мора бити везано за неко лично

својство дискримисаног лица. Такође, према члану 45. став 2. наведеног закона, лице које тврди да је дискриминисано мора да учини вероватним акт дискриминације, односно да му је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом и то представља неопходну претпоставку да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

Тужиоци су тражили да се утврди да је тужена извршила дискриминацију према њима повређујући њихова права из области рада (члан 18, 19. и 20. Закона о раду), зато што им није донела и одбија да донесе решења о престанку радног односа као што је донела другим запосленима. Међутим, правилно је становиште нижестепених судова да у поступању тужене не постоји ни непосредна, ни посредна дискриминација. Тужиоци нису доказали да је тужена повољније поступала према другим запосленима у сличној ситуацији, а да је једина разлика између њих неко заштићено право односно лично својство, јер мора постојати узрочна веза између неповољног поступања и тог личног својства. Иако тужена није тужиоцима донела решења о престанку радног односа (док неким другим запосленима јесте) то само по себи не представља акт дискриминације, већ је реч о поступању тужене у оквиру својих овлашћења. Дакле, у овом случају спорно је право тужилаца чија заштита се остварује у управном поступку, поступку за накнаду штете поводом незаконитог или неправилног рада државног органа или управном спору, па се у конкретном случају понашање тужене не може сматрати дискриминаторним, а заштиту наведених права тужиоци могу остварити у наведеним поступцима. У ситуацији када су тужиоци незадовољни поступањем тужене (јер није донела решења о престанку радног односа тужиоцима) и сматрају да је такво понашање дискриминаторско, а да при том нису доказали да је такво поступање тужене у вези са личним својствима тужилаца, не може се говорити о дискриминацији у смислу цитираних одредби закона.

С обзиром на изложено неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права с обзиром да из утврђеног чињеничног стања не следи да је тужена неоправдано ставила тужиоце у неповољнији положај у односу на друге запослене и то из разлога који би представљали дискриминацију према тужиоцима.

Из напред наведених разлога, а с обзиром на то да је утврђено да тужена није дискриминаторски поступала према тужиоцима, неосновани су и остали захтеви тужилаца због чега је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу првом изреке.

Одбијен је захтев тужилаца за накнаду ревизијских трошкова, јер нису успели у поступку по ревизији, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Бисерка Живановић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**